

gimnazije XVII i XVIII vijeka«. Urednik na temelju arhivske grade utvrđuje da je obuka na varažd. gimn. započela škol. god. 1636/7; zatim kada i kako su sazidane zgrade kolegija i gimnazije; o legatu grofa K. F. Trauttmansdorffa i o materijalnom stanju kolegija g. 1770; razni podaci o radu nastavnika, disciplini; statistiku daka za više godina i t. d. Na svršetku str. 165—168 index. Kao što je i svrha ovog Zbornika, gradivo se tiče članova Družbe Isusove, bilo u našim stranama bilo vani ali podrijetlom iz naših strana, i zato ove edicije su važne za našu kulturnu historiju.

Dr. M. Barada.

Ehrle, Kardinal Franz, S. J., *Die Scholastik und ihre Aufgaben in unserer Zeit*, 2. Aufl. v. Franz Pelster S. J. Freiburg im Bressgau 1933. Herder. Cijena 3.20 M.

Ovaj spis Kard. Ehrlea, koji je prvi puta objavljen 1918., izdao je u nešto prerađenom i povećanom izdanju, po želji samoga pisca Fr. Pelster. Radi lakšeg pregleda razdijelio je izdavač ovo drugo izdanje na poglavlja, a uz to je uzeo u obzir i djela, koja su zadnji decenij izašla o skolastici. Na koncu knjige su dodani izvaci iz dokumenata papa i nekih drugih pisaca o skolastici.

Skolastiku, kao historijsku pojavu karakterizuju dvije stvari: kršćanska objava i aristotelaska filozofija. Za skolastičku teologiju je kršč. objava izvor i predmet, a za filozofiju izvanjska norma, dok je opet aristotelaska filozofija glavni izvor skolastičke filozofije, a pomagalo za teologiju.

U knjizi je prikazana karakteristika skol. filozofije u doba njezinog najvećeg cvata za Tome Akvinskoga, zatim razlozi njezine dekadense u 14. i 15. stolj. te njezina obnova, koju su započeli u 16. stolj. najprije Dominikanci, a prihvatili Isusovci, izabravši sv. Tomu za svoga glavnog učitelja u teologiji i filozofiji.

Knjiga kard. Ehrlea može izvrsno poslužiti svima, koji žele, da na kratak i lako shvatljiv način upoznaju ne samo glavne značajke skolastičke filozofije od njezinih prvih početaka, nego da upoznadu i njezinu sadašnju zadaću u vezi sa modernom znanošću i njezinim potrebama. J. L.

Mariani (P. Bernardus M., O. S. B. M. V.) *Philosophiae Christianae Institutiones in usum adolescentium*. Vol. I. Logica et Metaphysica generalis. In - 8 max., 1932. p. XXVIII—334. L. 15.. Vol. II. Philosophia naturalis, Psychologia et Metaphysica specialis. In - 8 max. 1933, pag. XXXII—748. L. 30. Marietti, Torino.

Autor nema nakane da u ovim svojim priručnicima iznese nešto nova, a niti ne daje neke posve nove poglede na pojedine filozofijske probleme već želi, da slušačima filozofije, napose bogoslovima, poda u što lakšoj i preglednijoj formi ustaljene principe skolastičke filozofije.

U svom izlaganju slijedi poglavito nauku sv. Tome, te se kloni svakog suvišnog iznošenja raznih mišljenja drugih filozofa. Čini to tek u ograničenoj formi, koliko naime drži, da je to potrebno za bolje shvaćanje i razumijevanje skolastičkog stanovišta.

Prvi svezak sadržaje Logiku, Kritiku i Ontologiju, a drugi Kosmologiju, Psihologiju i Teodiceju.

Pisanje ovakovih udžbenika iziskuje ne samo veliko iskustvo, koje se stiče tek dugogodišnjim predavanjem filozofije, nego zahtijeva i veliko poznavanje samih filozof. disciplina. Dok je autor, kao iskusen predavač u svom razlaganju jasan, dotle se sa samim rasporedom građe, a i nekim njegovim mišljenjem u pojedinim pitanjima, ne bih mogao složiti.

Tako na pr. raspravlja on u Kritici *De sylogismo demonstrativo*, *De definitione et divisione*, *De scientia*, dok ta pitanja po svojoj naravi spadaju prije u Logiku, nego u Kritiku. S druge strane nema nikakvog opravdanog razloga, da je u Kritici izostavljena teza *De universalibus*, i stavljena u Ontologiju. Isto tako držim, da pitanja, na pr. o razlici između razumne duše i anđela; zašto se štiju tjelesa svetaca; o transcendentalnom racionalizmu, ontologizmu, tradicionalizmu; o raju zemaliskom; istočnom grijehu i t. d. ne spadaju u psihologiju.

Tima opaskama ne poričem vrijednost djelu kao cjelini, te ga kao školski priručnik mogu samo preporučiti.

J. L.

Dr. Ante Cividini: Razvoj i sustav suvremene pedagogike, I. dio;

1. odio: Filozofijska priprava za razvoj suvremene pedagogike, svez. I., 8°, str. 48. Zagreb 1933. Tiskara Kuzma Rožmanić.

Djelo dr. Cividina je zasnovano na široko: u 3 zasebna i suvisla dijela s ovim naslovima: Priprava za studij suvremene pedagogike (I), Razvoj pedagogike prošlosti (II), Sustav pedagogike sadašnjosti (III). U ovom prvom svesku prvog dijela pruža autor kao u formi uvoda jedan pregledni sadržaj svoga djela i označuje mu svrhu. Iz toga dijela se vidi jasno, da su autorovi pogledi na svijet i život, na zadaću i cilj pedagogike, osnovani na principima zdrave filozofije i kršćanske religije. Njegov se pogled u letimičnom promatranju života čovjekova do u naše dane, ne odalečuje od smjernica, što ih zdravom prosuđivanju života nadaje moralni red u svijetu i svemiru. Njemu lebdi pred očima ideal savršenog čovjeka, onakovog, kakav je proizašao iz ruke Stvoriteljeve. Njegovi su izvodi upereni k najvišem stupnju, na koji se čovjek skladnim razvojem svojih duševnih moći može uspeti. Ali oni ne lebde u zraku, nego imaju jaku i čvrstu osnovicu u realnom redu stvari u svijetu. Ne dočaravaju fantom čovjeka, nego ga ogledaju u stvarnom njegovom odnosu prema Bogu kao izvoru života, prema čovjeku kao subratu i drugu, te konačno prema sebi samome. Jedino na takovoj osnovici je moguće promatranje čovjeka i njegove zadaće u životu, pa dakako i u pedagogici.

Principijelni ovi izvodi autorovi odaju, da mu je filozofski razvoj ljudske misli u tim pitanjima dobro poznat. I način, kako je on to izložio u ovom svesku daje naslutiti, da će njegovo djelo biti u stanju zadovoljiti potrebi, koju autor vidi baš u redovima pedagoga našega doba i naših prilika. Kasnije će ovi zbijeni izvodi biti i detaljno razrađeni. Ako bude u njima svuda dosljedno provedena osnovna misao, koja se kao zlatna nit provlači u ovom dijelu, imat će Cividinijevo djelo tu veliku zaslugu, da u obrazovanju jednog velikog faktora u našem narodnom životu bude dobrim lučonošom i pouzdanim provodičem u kaosu savremenih ideoloških strujanja.